Program prac konserwatorskich
Pomnik Św. Jana Nepomucena z ulicy Ściegiennego w Nysie

Nazwa obiektu:	Pomnik Jana Nepomucena
Adres:	ul. Ściegiennego, 48-300 Nysa
Projekt konserwatorski	
mgr Dorota Gryczewska – dyplomowany konserwator zabytków	
Załączniki:	Uprawnienia konserwatorskie
Sidzina – Nysa, grudzień 2020	

SPIS ZAWARTOŚCI

A. OPIS OBIEKTU 3

A.1. Krótki opis obiektu 3

A.2. Fotograficzna dokumentacja stanu zachowania 5

B. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH 23

B.1. Stan zachowania i przyczyn zniszczeń 23

B.2. Wskazanie oczekiwanych efektów prac 24

B.3. Proponowany program prac konserwatorskich 25

B.4. Zalecenia dla użytkownika po konserwacji 30

A. OPIS OBIEKTU

A.1. Krótki opis

Pomnik Jana Nepomucena

Po rozebraniu kościoła św. Mikołaja, który czasowo służył za kościół parafii św. Jana Chrzciciela, przez wiele lat jej ludność skupiała się na terenie dalszych przedmieść zwłaszcza tzw. Neulandu. Tam to staraniem wielu parafian rząd pruski w 1770 roku pozwolił na postawienie nowej świątyni dla parafii staronyskiej na Średniej Wsi. Mieszkańcy aby okazać wdzięczność ufundowali w niedalekiej odległości od kościoła pomnik Św. Jana Nepomucena.

Pomnik ten jest zbudowany z cokołu murowanego, w który wmontowano marmurową tablicę. Na cokole stoi kamienna grupa figuralna. Całość otoczona metalowym ogrodzeniem.

Cokół zbudowany z podstawy, części środkowej i gzymsu wieńczącego. Podstawa cokołu opasana została gzymsem. Na nim posadowiono środkową część, która zwieńczona została bardzo masywnym, rozbudowanym gzymsem. Po bokach cokołu schematycznie ujęte woluty. Postument wykonany w cegle, tynkowany. Na postumencie nietypowe przedstawienie św. Jana Nepomucena. Święty jest tutaj przedstawiony w towarzystwie anioła, prawdopodobnie Anioła Stróża. Święty pokazany w pozycji klęczącej. Oparty na lewym kolanie. Prawa ręka lekko uniesiona, głowa zwrócona ku górze spogląda na anioła. Anioł stojący z tyłu Świętego, lewą ręką go obejmuje, w prawej zaś trzyma krucyfiks. Anioł twarzą zwrócony do swego adwersarza. Grupa ustawiona na podstawie w kształcie chmurek. Przy prawej nodze Nepomucena leży odłożony biret. Święty ubrany w strój kapłański (sutannę i komżę) z futrzana peleryną zarzuconą na ramiona. Postać świętego dojrzała. Twarz okolona półdługimi, kędzierzawymi włosami, z wydatnym zarostem. Anioł przedstawiony jako młodzieniec z troską spoglądający na Świętego. Ubrany w sukienkę sięgającą kolan, przepasaną w pasie. Na plecach potężne skrzydła. Twarz anioła okolona krótkimi kędzierzawymi włosami.

Na marmurowej płycie umieszczonej na cokole pomnika widnieje inskrypcja będąca chronostychem czyli tekstem z wyróżnionymi literami, które po zsumowaniu cyfr rzymskich dają nam datę powstania:

POST

LIMINIO VINDI

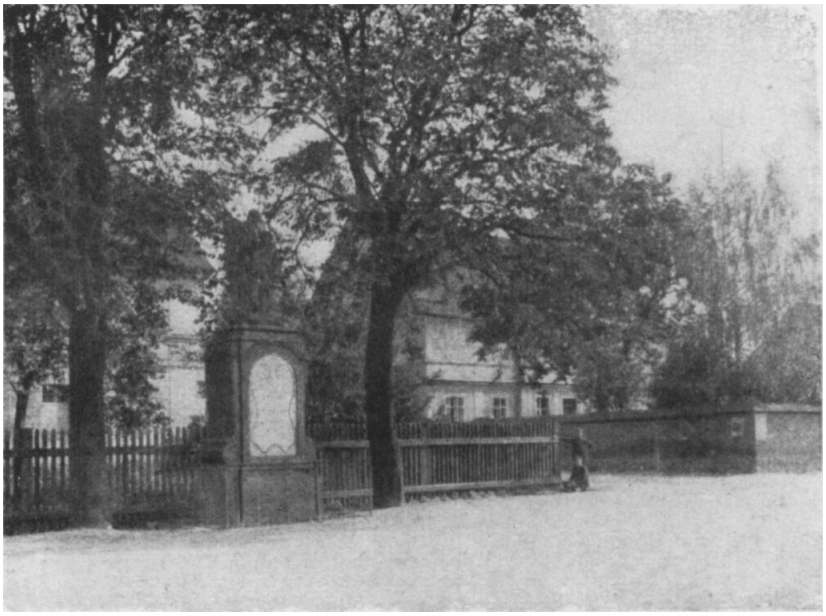
CATVS

PIVS HONOR SANC

TO IOANNI

Co oznacza: „Obrona od niebezpieczeństw zaświadcza o świętości Jana" a daje nam to rok 1773 (nad: H.J., (tłum S. Zobniów)

Żywot Jana Nepomucena mówi, że został on strącony do Wełtawy z mostu praskiego na rozkaz czeskiego króla Wacława, gdyż będąc spowiednikiem królowej Zofii, nie wyjawił jej grzechów. Po niedługim czasie bardzo wzmógł się kult Świętego, który stał się patronem dobrej spowiedzi, a z powodu tego że zginął w nurcie rzeki, również świętym chroniącym od powodzi. Od tej pory pomniki ustawiano często w niedalekiej odległości od rzek. Kult świętego rozprzestrzenił się bardzo mocno na terenach Czech i Śląska. Szacuje się, że w samej Polsce jest około 3700 jego wizerunków.

Rok 1925

1960-62

Fotografie archiwalne pobrano ze strony fotopolska.pl

A.2. Fotograficzna dokumentacja stanu zachowania

Ogólny widok obiektu

Ogólny widok obiektu

Ogólny widok rzeźby

Ogólny widok rzeźby

Ogólny widok rzeźby

Ogólny widok rzeźby

Ogólny widok rzeźby

Fragment rzeźby-widoczne uzupełnienia na ręce Anioła i szyi Jana Nepomucena

Fragment rzeźby- widoczne nawarstwienia biologiczne

Aureola Jana Nepomucena

Fragment rzeźby

Płyta inskrypcyjna

Fragment płyty

Fragment płyty inskrypcyjnej- wtórne uzupełnienia marmuru

Fragment płyty inskrypcyjnej -widoczne pozieleniałe warstwy złotej farbki

Fragment cokołu- widoczne pęknięcia i odspajająca się farba

Popękane zaprawy na detalu architektonicznym cokołu

Fragment cokołu – widoczne braki w gzymsie cokołu

Gzyms dolny cokołu- widoczne odspojenia tynku

Widoczne pęknięcia tynku na cokole pomnika

Krata- widoczne wykrzywienia segmentów względem siebie

Fragment kraty- widoczna odspajająca się farba

Fragment kraty- widoczna nieestetyczna naprawa

Ogrodzenie- widoczne fragmenty oryginalny i wtórny

B. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

B.1. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Stan całego obiektu można określić jako średni. W latach 90 XX wieku bądź na początku XXI wieku obiekt przeszedł ostatnią renowację.

Elementy piaskowcowe- grupa figuralna

Kamień jest pokryty nawarstwieniami i brudem. Na powierzchni rozwijają się glony, mchy i porosty. Krawędzie detali miejscowo wypłukane. Nie zauważono warstw przemalowań, polichromii ani złoceń, lecz z uwagi na sporą wysokość pomnika nie można ich wykluczyć w partiach wyższych lub w zagłębieniach szat. W miejscach wysychania widoczne miejscowe osłabienie struktury kamienia i zniszczenia spowodowane działalnością soli. Nie zauważono większych ubytków kamienia, jedynie na szyi Nepomucena oraz na ręce Anioła widoczne ślady czegoś w rodzaju zacierki z zaprawy. Możliwe, że jest to miejsce uzupełnione. Dokładna ilość ubytków odsłoni się dopiero po oczyszczeniu rzeźb z nawarstwień. Na karcie zabytku z roku 1993 wpis o braku prawej dłoni Nepomucena i jednego skrzydła.

Elementy marmurowe- płyta inskrypcyjna

Powierzchnia płyty zaślepła bez poleru. Widoczne niewielkie ubytki i ich wtórne, zmienione kolorystycznie uzupełnienia. W miejscach żłobień inskrypcji oraz dekoracji płyty widoczne pozostałości pozieleniałej złotej farby. Jest to wtórne złocenie wykonane brązą w miejscu prawdopodobnego, pierwotnego złocenia .

Elementy tynkowane- cokół

Powierzchnia cokołu pokryta zwartym tynkiem cementowym lub cementowo-wapiennym o bardzo dużej wytrzymałości mechanicznej. Tynk popękany z miejscowymi ubytkami do podłoża ceglanego. Widoczne wielokrotne naprawy i zacierki na powierzchni zapraw. Cokół pomalowany na jasnoróżowo. Farba miejscowo łuszcząca się.

Elementy żelazne- aureola i ogrodzenie wokół pomnika

Aureola pokryta białą farbą. W miejscach ubytków farby widoczne złocenie. Miejscami powierzchnia z ogniskami korozji.

Ogrodzenie składa się z dwóch różnych historycznie części. Cała krata wtórna wykonana na wzór starej prawdopodobnie w latach 90 XX wieku (w czasie ostatniej konserwacji?). Jedynie furtka wykonana wcześniej (koniec XIX w?). Wykonana z kutych elementów spajanych ze sobą nitami. Reszta kraty wykonana nieudolnie, częściowo z karbowanych prętów zbrojeniowych a częściowo z prostych. Krata pokryta kilkoma warstwami farby (warstwy czarne oraz minia jako podkład widoczna w miejscach odprysków). Mechaniczne uszkodzenia powłoki ochronnej (farby) spowodowało miejscowe korodowanie metalu. Przęsła ogrodzenia pogięte, niefachowo naprawiane w miejscach uszkodzonych. W furtce dolna część naprawiana- wymieniony poziomy płaskownik oryginalnie nitowany- teraz wspawany.

Krata wmontowana w betonową podstawę równą poziomem z gruntem

Główną przyczyną niszczenia jest narażenia obiektu na działalność atmosfery. Działanie wody, mikroorganizmów, wiatru i niesionego z nim piasku czy innych drobin (np. sadza itd.) ma tutaj bardzo duży wpływ na stan obiektu.

Dodatkową przyczyną pogłębiająca zniszczenia są niefachowo przeprowadzone naprawy oraz zniszczenia mechaniczne spowodowane działalnością człowieka. Uzupełnienie ubytków cokołu, naprawa kraty zostały wykonane brzydko i nieestetycznie. Użycie do tego złych materiałów powoduje dalsze niszczenie obiektu.

Dokładniejszy stan obiektu pokazano w części fotograficznej niniejszej dokumentacji.

B.2. Wskazanie oczekiwanych efektów prac

Zakładane działania mają na celu zabezpieczyć obiekt przed dalszym niszczeniem oraz przywrócić mu walory estetyczne. Zostanie przeprowadzona kompleksowa konserwacja techniczna i estetyczna. Zostaną przeprowadzone wszystkie niezbędne zabiegi konserwatorskie na elementach kamiennych (rzeźba), żelaznych (krata i aureola), marmurowych (płyta inskrypcyjna oraz tynkowanych (cokół pomnika)) takie jak: usuwanie nawarstwień, wzmacnianie miejscowe, dezynfekcja, odsalanie, uzupełnienie ubytków, zabezpieczenie powierzchni i rekonstrukcja wtórnych elementów żelaznych. Program nie przewiduje demontażu elementów kamiennych obiektu, niemniej jeśli działania takie mogłyby pozytywnie wpłynąć na jakość przeprowadzanej konserwacji, dopuszcza się takie rozwiązanie po uprzednim uzgodnieniu tego z OWKZ.

B.3. Proponowany program prac konserwatorskich- wskazanie przewidzianych do wykonania czynności, z podaniem metod, materiałów i technik

1. Wykonanie wstępnej dokumentacji fotograficznej.

Element z piaskowca-rzeźba

2. Odkażenie kamienia metodą natryskową środkiem biobójczym, np. roztworem alkoholowym Biotinu R firmy C.T.S lub Lichenicidy 264 firmy Bresciani. Dopuszcza się użycie innego preparatu, pod warunkiem, że będzie to środek, który nie zwiększy zasolenia i nie wpłynie negatywie na obiekt w inny sposób.
3. Wstępne oczyszczenie powierzchni kamienia z luźnych zabrudzeń, warstw glonów i mchów- mechnicznie.
4. Usunięcie wtórnych uzupełnień, kitówek itp.– mechaniczne za pomocą noży, skalpeli i dłutek.
5. Usunięcie brudu i nawarstwień z elementów kamiennych przez oczyszczenie wodą pod ciśnieniem, parą wodną wspomagane preparatami opartymi na kwasie fluorowodorowym lub fluorku amonu (maksymalnie 4 %). Zaleca się stosowanie gotowych preparatów do czyszczenia piaskowców np. firmy Remmers. Dopuszcza się doczyszczanie miejscowe metodą strumieniowo-ścierną pod warunkiem wykonania prób i użycia metody w sposób bezpieczny dla obiektu. Zaleca się prowadzenie zabiegu w ostateczności, z użyciem kruszywa Garnet, frakcja 240-260, z wykorzystaniem sprzętu IBIX lub równoważnego, z podobnymi możliwościami regulacji. Alternatywnym rozwiązaniem może być czyszczenie powierzchni laserem.
6. Usunięcie z kamienia ewentualnych (niewidocznych dziś) przemalowań preparatami rozpuszczalnikowymi do usuwania warstw malarskich, np. AGE firmy Remmers lub Scalpex NW firmy Noxan. Dopuszcza się inne środki, pod warunkiem, że nie wpłyną szkodliwie na czyszczoną powierzchnię, np. przez zwiększenie zasolenia.
7. Usunięcie zaplamień spowodowanych przez grzyby, inne mikroorganizmy, rdzę i farbę poprzez wykonanie okładów wybielających warstwy przypowierzchniowe kamienia (perhydrol, amoniak, mieszaniny, podchloryn wapnia - wybór po przeprowadzeniu prób). Nie dopuszcza się stosowania preparatów powodujących zwiększenie zasolenia kamienia np. opartych na związkach sodowych.
8. Usunięcie wszystkich ewentualnych zbędnych elementów żelaznych (trzpienie, kotwy)
9. Wzmocnienie osłabionych miejsc w kamieniu (preparaty oparte na estrach kwasu krzemowego- środki siloksanowe bądź silikonowe np.: Funcosil KSE firmy Remmers).

10. Odsolenie kamienia (szczególnie w miejscach uzyskania przez kamień wtórnej porowatości będącej efektem wietrzenia kamienia) metodą swobodnej migracji do rozszerzonego środowiska np. poprzez wodne okłady z pulpy celulozowej
11. Klejenie pęknięć i podklejanie odspojeń żywicami sztucznymi. Do klejenia szczelin użyć klejów sztucznych w postaci dyspersji akrylowych czy epoksydowych -wybór w zależności od miejsca np. Primal AC 33 czy Rompox1009.
12. Uzupełnienie ubytków w piaskowcu. Metodę uzupełniania dobrać do charakteru i wielkości ubytku (kity mineralne barwione w masie, ewentualnie fleki kamienne), dopuszcza się patynowanie powierzchni uzupełnienia w celu scalenia. Nie należy wykonywać uzupełnień bardzo drobnych. Nie dopuszcza się użycia do uzupełnień szarego cementu jako spoiwa! Zaleca się użycie gotowych zapraw do uzupełniania kamienia. Zaprawy do uzupełnień można przygotować samemu in situ, niemniej powinny być przygotowane pod ścisłym nadzorem konserwatorskim.
13. Hydrofobizacja strukturalna kamienia. Zabieg należy przeprowadzić preparatem opartym na estrach kwasy krzemowego np. preparatem Konsil Z (produkcji ICHP) czy też preparatami firmy Remmers Keimi równoważnymi
14. W przypadku odkrycia resztek polichromii- zabezpieczenie ich poprzez wzmocnienie roztworem żywicy sztucznej np. Paraloidem B-72
15. W przypadku odkrycia resztek złoceń – rekonstrukcja poprzez złocenie złotem płatkowym na Instacol

Element z marmuru-płyta inskrypcyjna

16. Umycie płyty wodą pod ciśnieniem. Zabieg można wspomóc przez założenie okładu z roztworu wersenianu dwusodowego
17. Odkażenie marmuru metodą natryskową środkiem biobójczym, np. roztworem alkoholowym Biotinu R firmy C.T.S czy Lichenicidy 264 firmy Bresciani. Dopuszcza się użycie innego preparatu, pod warunkiem, że będzie to środek, który nie zwiększy zasolenia i nie wpłynie negatywie na obiekt w inny sposób.
18. Częściowe przywrócenie poleru na marmurze w strefach występowania pierwotnego poprzez delikatne szlifowanie powierzchni papierami ściernymi o drobnej gradacji i innych materiałów polerskich.
19. Klejenie ewentualnych pęknięć i szczelin w marmurze światłotrwałą żywicą epoksydową Hxtal NYL 1 bądź inną o podobnych parametrach. W zależności od miejsca można również zastosować dyspersje żywic akrylowych bądź epoksydowych
20. Uzupełnienia ubytków w marmurze kitami na bazie światłotrwałej żywicy epoksydowej np. Hxtal NYL 1 z doborem odpowiedniego kruszywa (mączka marmurowa) bądź kitami

na bazie spoiwa mineralnego (biały cement 52,5) z doborem odpowiedniego kruszywa (mączka marmurowa) modyfikowanymi dodatkiem dyspersji akrylowej oraz dobrych jakościowo odpornych na alkalia pigmentów suchych. Dopuszcza się zmianę metody pod warunkiem uzgodnienia składu kitu z osobą kierującą pracami konserwatorskimi na obiekcie. W przypadku większych ubytków dopuszcza się wykonanie uzupełnień przez wklejenie fleków marmurowych- gniazdo pod uzupełnienie należy tak opracowywać, aby zminimalizować ilość wyciętego materiału oryginalnego a kamień do uzupełnienia dobrać charakterem do oryginału.

21. Patynowanie powierzchni uzupełnień oraz ewentualnych pozostałych zaplamień farbkami przygotowanymi na bazie toluenowego roztworu żywicy akrylowej Paraloid B-72 z pigmentami suchymi bądź gotowymi farbami do patynowania kamienia np. firmy KEIM po uprzednim usunięciu wosku z miejsc patynowanych
22. Zabezpieczenie powierzchni marmuru poprzez wgrzanie wosku mikrokrystalicznego np. Cosmolloid 80 H i zapolerowanie miękkimi szmatkami
23. Złocenie inskrypcji i dekoracyjnych obwódek wokół złotem płatkowym na Instacol

Cokół murowany i tynkowany

24. Oczyszczenie tynków z warstw łuszczącej się farby- mechanicznie. W przypadku stwierdzenia, miejscowego odspojenia tynku od podłoża- usunięcie luźnych fragmentów.
25. Umycie cokołu wodą pod ciśnieniem
26. Odkażenie cokołu metodą natryskową środkiem biobójczym, np. roztworem alkoholowym Biotinu R firmy C.T.S lub Lichenicidy 264 firmy Bresciani. Dopuszcza się użycie innego preparatu, pod warunkiem, że będzie to środek, który nie zwiększy zasolenia i nie wpłynie negatywie na obiekt w inny sposób.
27. Klejenie pęknięć i wypełnienie szczelin w gzymsach cokołu produktem z cementem wysokosprawnym bądź dyspersją epoksydową z wypełniaczem. Gęstość kleju dobrać w zależności od szerokości klejonej szczeliny. Niewielkie szczeliny można zapuścić dyspersją akrylową po uprzednim zmniejszeniu napięcia powierzchniowego alkoholem.
28. Uzupełnienie ubytków na gzymsach zaprawą mineralną na bazie białego cementu z dodatkiem dyspersji akrylowej. Należy dobrać odpowiednią frakcję kruszywa w zaprawie aby wypłukana powierzchnia detalu architektonicznego odzyskała pierwotny charakter.
29. Uzupełnienie ewentualnych braków w tynkach zaprawą mineralną. Należy użyć gotowej zaprawy np. firmy Keim, Remmers, Optolith bądź równoważnej. Miejsca łączenia zapraw z gzymsów i zapraw z powierzchni płaskich należy scalić.

30. W celu scalenia nowych zapraw ze starymi oraz wypełnienia rys i spękań powierzchnię tynków należy przeszpachlować mineralną zaprawą cienkowarstwową z zawartością mikrowłókna np. firmy Keim, Remmers czy Optolith bądź inną o równoważnych właściwościach.
31. Malowanie cokołu farbą krzemianową, po uprzednim zagruntowaniu powierzchni gruntem dostosowanym do rodzaju farby. Zaleca się użycie materiałów firm posiadających w swej ofercie produkty dedykowane do obiektów zabytkowych np. firmy Keim, Remmers czy Optolith. Projekt kolorystyczny cokołu należy przedstawić do akceptacji w WKZ Opole.
32. Dodatkowe zabezpieczenie przed wodą opadową górnej części cokołów przez dodatkową mocną hydrofobizację

Aureola

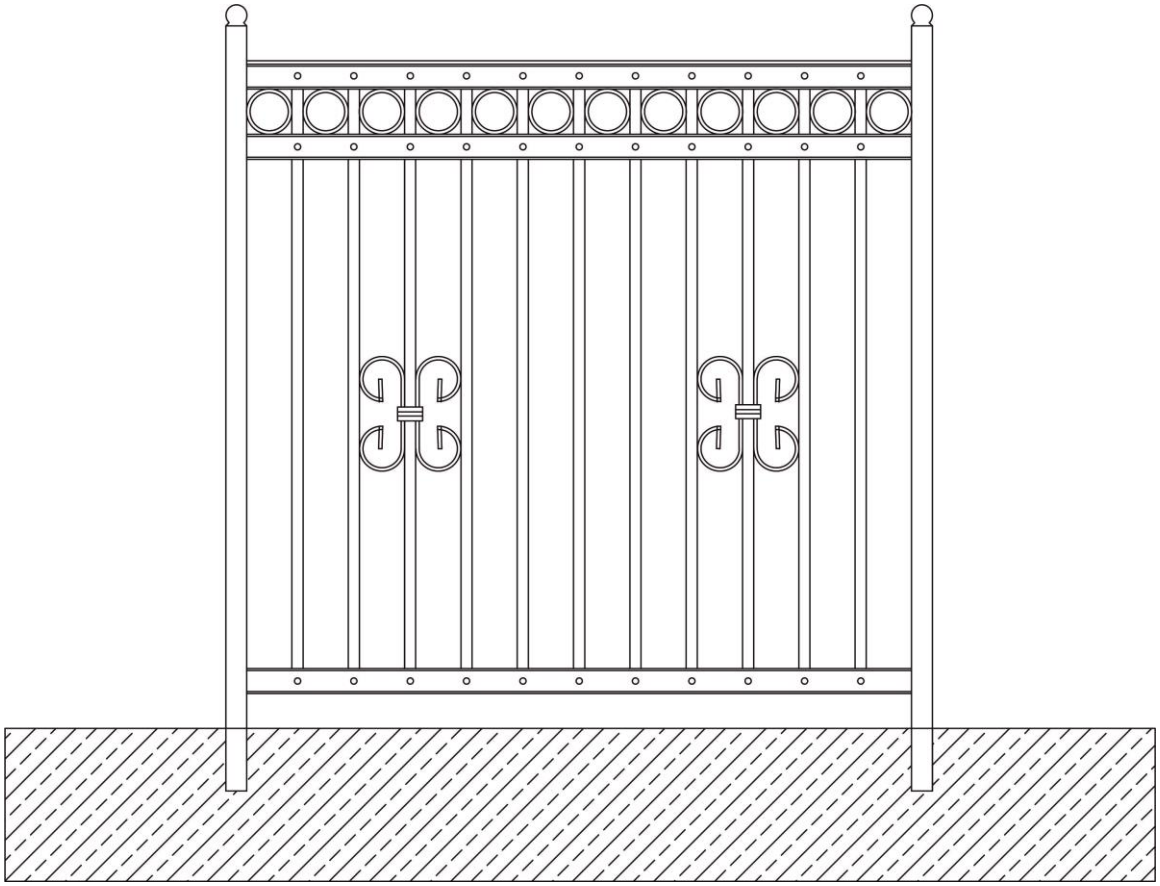
33. Demontaż aureoli z rzeźby Jana Nepomucena
34. Oczyszczanie metalu. Usunięcie farby z powierzchni aureoli poprzez działanie preparatami do usuwania starych powłok olejnych np. Rem -Lack, Scansol, V33.
35. Oczyszczanie z produktów korozji poprzez działanie na powierzchnię roztworem kwasu ortofosforowego. Alternatywnym rozwiązaniem może być oczyszczenie aureoli metodą strumieniowo-ścierną poprzez działanie na powierzchnię metalu drobnego kruszywa np. Garnet Mesh 240 bądź drobniejszego.
36. Stabilizacji produktów korozji poprzez pokrycie powierzchni żelaza alkoholowym roztworem taniny
37. Zabezpieczenie powierzchni aureoli poprzez pokrycie jej preparatem cynkowym np. farbą podkładową ZINGA
38. Założenie farby wierzchniej na metal. Zaleca się założenie farby poliuretanowej np. Temadur 20 firmy Tikkurila bądź równoważnej
39. Złocenie aureoli złotem płatkowym na Instacol
40. Montaż aureoli przez wklejenie na klej epoksydowy

Ogrodzenie żelazne

Prace konserwatorskie należy wykonać jedynie na furtce ogrodzenia.

41. Demontaż ogrodzenia
42. Wstępne oczyszczenie powierzchni furtki z luźnych nawarstwień.

43. Usunięcie farby z powierzchni furtki poprzez działanie preparatami do usuwania starych powłok olejnych np. Rem -Lack, Scansol, V33. Alternatywnym rozwiązaniem może być oczyszczenie furtki metodą strumieniowo-ścierną poprzez działanie na powierzchnię metalu, drobnego kruszywa np. Garnet Mesh 240 bądź drobniejszego.
44. Oczyszczanie furtki z produktów korozji poprzez działanie na powierzchnię roztworem kwasu ortofosforowego. Alternatywnym rozwiązaniem może być oczyszczenie elementu ogrodzenia metodą strumieniowo-ścierną poprzez działanie na powierzchnię metalu drobnego kruszywa np. Garnet Mesh 240 bądź drobniejszego.
45. Usunięcie nieprawidłowo odtworzonego dolnego elementu poziomego furtki
46. Stabilizacja produktów korozji poprzez działanie na powierzchnię metalu alkoholowym roztworem taniny
47. Wykonanie nowego elementu poziomego furtki na wzór elementu górnego_ element nitowany, zakuwany
48. Wykonanie rekonstrukcji pozostałej części ogrodzenia dokładnie wzorowanego na kształcie furtki. Ogrodzenie powinno być wykonane z elementów kutych, zakuwanych nitami tak jak w oryginale (rys. przęsła na końcu programu). Należy wykonać również część nieistniejącego ogrodzenia od tyłu pomnika.
49. Dwukrotne pokrycie powierzchni całego ogrodzenia farbą podkładową o dużej zawartości cynku. Ze względu na bardzo dobre parametry (bardzo duża zawartość cynku w farbie- 96%) sugeruje się użycia farby ZINGA- tzw. cynkowanie na zimno. W przypadku użycia farby ZINGA -założenie na jej powierzchnię farby pośredniej, chemoutwardzalnej, poliuretanowej np. Temadur 20 firmy Tikurilla w kolorze ciemnografitowym. Dopuszcza się zastosowanie farby innego producenta pod warunkiem takiej samej bądź większej odporności na warunki atmosferyczne i nie stosowania farby alkidowej.
    Alternatywnym rozwiązaniem mogłoby być cynkowanie ogrodzenia na gorąco
50. Pokrycie powierzchni ogrodzenia farbą nawierzchniową w kolorze ciemnografitowym. Ze względu na bardzo wysokie walory estetyczne oraz bardzo dobrą odporność na warunki atmosferyczne sugeruje się użycie farby Eddi Schmied 1901 Kunstschmiede-Lack antic graphitschwarz matt (na elementy cynkowane ogniowo użyć wersji na ocynk). Dopuszcza się zastosowanie farby innego producenta pod warunkiem takiej samej bądź większej odporności na warunki atmosferyczne oraz zbliżonego odbioru estetycznego- farba po wyschnięciu posiada połyskujące drobiny grafitu. Nie dopuszcza się malowania ogrodzenia proszkowo.
51. Montaż ogrodzenia wokół pomnika

Rys.1. Proponowany wygląd przęsła ogrodzenia

B.4. Zalecenia dla użytkownika po konserwacji

- dwa razy w roku przeprowadzać przegląd powierzchni pomnika i ogrodzenia. W przypadku zauważenia pojawiających się zniszczeń na bieżąco usuwać, przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia i doświadczenie.

- przynajmniej raz na dwa lata przeprowadzać zabieg dezynfekcji pomnika. Zaleca się użycie preparatu biobójczego Biotin R w roztworze alkoholowym

- raz na pięć lat powierzchnię pomnika umyć wodą pod ciśnieniem z zachowaniem należytej ostrożności tak aby nie zniszczyć uzupełnień i farby. Mycie można wspomóc odpowiednimi profesjonalnymi środkami na czyszczenia obiektów zabytkowych Zabieg powinien być wykonany pod nadzorem osoby posiadającej uprawnienia i odpowiednie doświadczenie

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU
Wydział Sztuk Pięknych
nazwa jednostki organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(i) Dorota Aleksandra Gryczewska
imię i nazwisko
urodzony(a) dnia 15. stycznia 1970 r.
w Ozimku
odbył(a) studia wyższe magisterskie 5 letnie
na kierunku Konserwacja i Restauracja
Dzieł Sztuki
w zakresie konserwacji i restauracji rzeźby
kamiennej i elementów architektonicznych
z wynikiem bardzo dobrym
i uzyskał(a) w dniu 21 września 1996 r.
tytuł magistra sztuki

Dorota Gryczewska
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 1884
(numer dyplomu)

Dziekan

Rektor

Toruń dnia 21 września 1996 r.

Uprawnienia konserwatorskie